

ԱՇԽԱՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Երբ :

Ընդդիմ Տին ու անուանի քաղաքներէն մէկը սեպուած է Երբ քաղաքը որ մեծին Երիտանիոյ արեւմտեան կողմը Նոմպրո գետին քովերը շինուած ըլլալուն աղուոր ու գուարձալի դիրք մը ունեցեր է : Նոմպրոց կայսերացմէ որոնք որ Ենգղիա անցան՝ հոս դրին իրենց աթոռը . ինչպէս նաև հոս մեռած է Սկերոս կայսրը չորս հինգ տարի իր բանակովը աս քաղաքի մէջ կենալէն ետքը . և ինչուան հիմա քաղաքին արեւմտեան կողմի եղած իրեք բլուրները իր անունովը կը կոչուին : Սաքսոններուն իշխանութեան ատենը Երբմպրոի մայրաքաղաքը եղաւ , և անանկ ամուր էր՝ որ Վուլիէլմոս Տիեզերակալը վեց ամիս աշխատելէն ետքը հազիւ կրցաւ առնուլ :

Վանի որ Ենգղիոյ Ա Եղուարդ Թագաւորը հալ ըստուած անուանի նաւահանգիստը չէր շինած , Երբի վաճառականութիւնը շատ բանուկ ու ծաղկած էր . բայց անկէ ետքը իր մեծութենէն ընկաւ , Թէպէտ և անանկով ալ տէրութեան ուրիշ շատ քաղաքներէն վեր է . անուանի են իրեն դրբատունը , վերծանութեան Թանգարանը , Թէատրոնը , բնական պատմութեան հաւաքմունքը , և այլն : Ի տարայէն զատ միայն աս քաղաքիս առաջին ատենակալը Սեպուհ կամ անգղիարէն Երբ կ'ըսուի . անոր համար ալ ուրիշ մեծամեծ քաղաքներուն հաւասար պատիւունի , և տէրութեան երկրորդ եպիսկոպոսանիստ քաղաքն է :

Ենքերուն մէջ անուանի է պարիսպը որ 1280^{ին} Եղուարդ Ա Թագաւորը շինել տուեր է , հին հռոմէական բերդերու ու պարսպաց ձևովը . անուանի է դարձեալ մայր եկեղեցին , որուն ճակատն է մեր զրած պատկերին մէջ երեցածը , որ գոթացի ճարտարապետութեամբ շինուած շէնքե-

րուն մէջ ամենէն հռչակաւորներէն մէկը կրնայ սեպուիլ . և իր շինութեան սկիզբը աս կերպով եղած է , կ'ըսեն . Քրիստոսի 625^{ին} Թուականին Եղուանոս մեծն Ենգղիոյ Թագաւորը քրիստոնէութիւնը ընդունելով՝ իր մկրտուած տեղը փայտաշէն մատուռ մը կանգնեց . ետքը մատուռը քակելով եկեղեցի մը սկսաւ շինել տալ . բայց իր յաջորդին մահունէն ետքը ուրիշ հեթանոս իշխան մը Ենգղիոյ տիրելով՝ ան եկեղեցին ալ կործանել տուաւ . 669^{ին} ատենները Եւրիպոս անունով արքայիսկոպոս մը նորէն շինեց , ու Երբերտոս Թագաւորն ալ քովը փառաւոր գրքատուն մը կանգնեց . բայց 1069^{ին} բնակիչք իրենց բերդը Երմաններուն բռնութենէն ազատելու համար եկեղեցւոյն ու գրքատանը կրակ տուին : Տարիէ մը ետքը Թովմաս արքեպիսկոպոսը նորէն սկսաւ շինել տալ աւելի փառաւոր ճարտարապետութեամբ . բայց անոր ալ այրելէն ետքը հռուգերոս արքեպիսկոպոսը 1171^{ին} դարձեալ շինելու ձեռք զարկաւ և իրեն յաջորդները առաջ տանելով երկու հարիւր տարուան մէջ աս եկեղեցւոյն շինութիւնը լմնցուցին : Չեւ , ինչպէս որ վերը ըսինք , գոթացի ճարտարապետութեամբ շինուած ըլլալուն , գեղեցկութիւնը ըսքանչելի ու հարուստ է . և մէջի եղած մարմարիոն արձաններն ու սիւնները վարպետ բաներ են : Եկեղեցւոյն երկայնութիւնը 524 ոտք է , լայնութիւնը 107 ոտք և բարձրութիւնը 99 ոտք . զանգակատունն ալ , որուն Ենգղիացիք Երբ կ'ըսեն , 213 ոտք բարձր է . մէջը եղած պատերուն մէկուն վրայ միւսիոնով Ենգղիոյ Թագաւորաց պատկերները նկարած կը տեսնուին՝ Վուլիէլմոս Տիեզերակալէն ինչուան հենրիկոս 2 : Վասին մէջ մարմարիոնէ 32 աթոռ կամ նստարան կայ . աւագ սեղանն ալ 16 աստիճան բարձր է . անուանի դամբաններ ալ կան մէջը որոնց վրայ տեսնուած մարմարիոն արձանները անմահ հական յիշատակ սեպուած են անգղիական քանդակագործութեան :

